

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 10/2025-17

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Baricovej a zo sudcov Miroslava Duriša (sudca spravodajca) a Miloša Maďara v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpenej advokátom JUDr. Romanom Henčelom, Gustava Švéniho 8, Prievidza, proti uzneseniu Krajského súdu v Trnave sp. zn. 24Co/12/2024 z 10. júna 2024 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

1. Sťažovateľka označená v záhlaví tohto rozhodnutia sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 15. augusta 2024 domáha vyslovenia porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením krajského súdu označeným v záhlaví tohto rozhodnutia. Sťažovateľka v petite ústavnej sťažnosti navrhuje, aby ústavný súd zrušil napadnuté rozhodnutie, vrátil vec na ďalšie konanie a priznal jej náhradu trov konania.

2. Z ústavnej sťažnosti a príloh k nej priložených vyplýva, že v právnej veci žalobcu [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej len „žalobca“), proti sťažovateľke v postavení žalovanej o zrušenie a vyporiadanie podielového spoluvlastníctva rozhodol Okresný súd Senica, pracovisko Skalica rozsudkom č. k. SI-5C/5/2021-266 z 21. septembra 2023 ako súd prvej inštancie tak, že zrušil podielové spoluvlastníctvo k nehnuteľnostiam nachádzajúcim sa v k. ú. [REDAKOVANÉ], časť nehnuteľností prikázal do výlučného vlastníctva žalobcu a časť sťažovateľke a sťažovateľku zaviazal zaplatiť žalobcovi z titulu vyrovnania spoluvlastníckych podielov sumu 11 542,27 eur do 30 dní od právoplatnosti rozsudku.

3. Súd prvej inštancie svoje rozhodnutie odôvodnil tým, že reálne rozdelenie vyporiadavaných pozemkov, ktoré sú v podielovom spoluvlastníctve strán sporu, je v danom prípade možné a sťažovateľka, ktorá má preukázaný citový a emocionálny vzťah, ktorý sa viaže na jej rodičov, má

záujem vlastníť aj po zrušení podielového spoluvlastníctva časť nehnuteľností, preto sa zaoberal reálnou deľbou nehnuteľností s prihliadnutím na účelné využitie nehnuteľností. Súd poukázal na to, že pri reálnej deľbe predmetných pozemkov je možné reálnou deľbou vytvoriť dva samostatné celky, ktoré sa dajú samostatne v budúcnosti využívať. S prihliadnutím na spoluvlastnícke podiely 5/6 žalobcu a 1/6 sťažovateľky pozemok žalobcu by mal byť jednoznačne väčší, aj keď jeho výmera nemusí zodpovedať 5/6 celkovej výmery pozemkov.

4. Súd prvej inštancie preto rozhodol, že sťažovateľke pripadne pozemok parcely registra „■“, parc. č. ■■■■■, orná pôda vo výmere 1 460 m². Ostatné pozemky vrátane stavby súpisného č. ■■■■■ označenej ako vinohradnícky domček súd prikázal do vlastníctva žalobcu.

5. Na základe takejto reálnej deľby nebolo možné rozdeliť pozemky presne podľa spoluvlastníckych podielov 5/6 a 1/6, na kompenzáciu tohto rozdielu spoluvlastníckych podielov súd určil peňažné vyrovnanie.

6. Sťažovateľka sa nestotožnila so štvrtým výrokom rozsudku okresného súdu, ktorým jej bola uložená povinnosť zaplatiť sumu 11 542,27 eur z titulu vyrovnania spoluvlastníckych podielov, a v tejto časti podala odvolanie, v ktorom namietala len výšku súdom priznanej odplaty za vyrovnanie spoluvlastníckych podielov v zmysle rozhodnutia súdu o vyporiadaní, pretože podľa zisteného skutkového stavu mala na účely vyrovnania vzájomných podielov žalobcovi vyplatiť len sumu 3 185,80 eur (podľa cien nehnuteľností, ktoré boli zistené v konaní a ktoré neboli medzi stranami sporné).

7. Ostatné výroky rozsudku súdu prvej inštancie neboli odvolaním napadnuté a nadobudli právoplatnosť.

8. Sťažovateľka podala na Okresnom úrade v Skalici, katastrálnom odbore návrh na zápis vlastníctva k jednotlivým pozemkom v zmysle právoplatných výrokov rozsudku súdu prvej inštancie. Od právoplatnosti rozsudku vo výroku v bode III sa k pozemku, ktorý pripadol do jej výlučného vlastníctva, považovala za výlučnú vlastníčku. Tento právny stav (právna istota) však bol zmenený rozhodnutím odvolacieho súdu, ktorý zrušil aj právoplatné výroky rozsudku súdu prvej inštancie.

9. Dňa 18. júna 2024 bolo sťažovateľke doručené uznesenie krajského súdu sp. zn. 24Co/12/2024 z 10. júna 2024 ako súdu odvolacieho, ktorým odvolací súd rozsudok okresného súdu zrušil a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

10. Odvolací súd uviedol, že napriek tomu, že podané odvolanie smerovalo len proti výroku IV napadnutého rozsudku súdu prvej inštancie o povinnosti sťažovateľky zaplatiť žalobcovi na vyrovnanie vzájomných podielov sumu 11 542,87 eur, preskúmal správnosť celého výroku vo veci samej a tiež nezávisle výrok o náhrade trov konania. Odvolací súd konštatoval, že považuje odôvodnenie rozsudku súdu prvej inštancie za rozhodnutie, z ktorého odôvodnenia nie sú zrejmé myšlienkové postupy a úvahy, ktoré viedli súd prvej inštancie k zvolenému spôsobu rozhodnutia. Odôvodnenie rozsudku súdu prvej inštancie označil za zmätočné a nelogické, pretože na jednej strane súd prvej inštancie rozhodol, že pozemky sú reálne deliteľné, pričom však rozhodnutím nedošlo k žiadnej reálnej deľbe pozemkov, keďže súd prvej inštancie pozemky vyporiadal tak, že jednotlivé pozemky v celosti prikázal do výlučného vlastníctva strán sporu.

II. Argumentácia sťažovateľky

11. Podstatou argumentácie sťažovateľky je to, že podľa jej názoru napadnuté rozhodnutie krajského súdu je arbitrárne.

12. Sťažovateľka poukazuje na skutočnosť, že jej odvolanie smerovalo len proti výroku IV rozsudku súdu prvej inštancie, ktorý bol podľa jej názoru nesprávny, pretože súd prvej inštancie nesprávne určil výšku vyrovnacieho podielu. Žalobca proti rozsudku súdu prvej inštancie odvolanie nepodal, dokonca vo svojom vyjadrení k podanému odvolaniu z 8. decembra 2023 v bode 3 uviedol, že *„po oboznámení sa s písomným odôvodnením rozsudku konštatuje, že tento je zrozumiteľný a dostatočne odôvodnený, pričom z obsahu rozhodnutia je zrejmý myšlienkový postup súdu, na základe ktorého dospel k svojmu záveru a to aj napriek tomu, že žalobca pôvodne navrhoval iný spôsob vyporiadania (prikázanie nehnuteľností do vlastníctva žalobcu), rozhodol sa nepodať odvolanie a nenamietat tak spôsob vyporiadania spoluvlastníctva, ktorý zvolil súd prvej inštancie.“*

13. Podľa sťažovateľky napadnutým rozhodnutím, proti ktorému nie je prípustný opravný prostriedok, odvolací súd zrušil aj právoplatné výroky rozsudku súdu prvej inštancie, ktoré neboli napadnuté odvolaním.

14. Sťažovateľka zastáva názor, že odvolací súd tým, že zrušil aj právoplatné výroky rozsudku súdu prvej inštancie, proti ktorým žiadna zo strán sporu odvolanie nepodala a v tejto časti obe strany sporu považovali po vyhlásení rozsudku rozhodnutie súdu prvej inštancie za zákonné a spravodlivé, odvolací súd rozhodol nad rámec svojej právomoci udelenej mu zákonom.

15. Sťažovateľka zastáva názor, že napriek tomu, že odvolací súd poukázal na vady rozsudku súdu prvej inštancie týkajúce sa podľa jeho názoru procesných podmienok konania, v odôvodnení svojho rozhodnutia uviedol, že odôvodnenie rozsudku súdu prvej inštancie nie je v súlade s požadovanými kritériami, a to aj v časti, ktorá sa týkala výrokov, ktoré neboli napadnuté odvolaním.

16. V zmysle vymedzenia pojmu práva na spravodlivý proces súd (aj odvolací) nemôže rozhodovať svojvoľne a je viazaný jednak zákonom, ale aj dispozitívnymi úkonmi strán sporu, v danom prípade obsahom odvolania a aj vyjadrením žalobcu, ktorý rovnako ako sťažovateľka považoval ostatné výroky rozsudku súdu prvej inštancie za zákonné a spravodlivé a rovnako obe strany sporu považovali aj odôvodnenie rozsudku súdu prvej inštancie v tejto časti za zrozumiteľné a dostatočne odôvodnené.

17. Odvolací súd konštatoval, že odôvodnenie rozsudku súdu prvej inštancie považuje za zmätočné a nelogické. Avšak sťažovateľka sa nestotožňuje s týmto tvrdením.

18. Z právneho názoru odvolacieho súdu vyplýva, že sa nestotožnil so spôsobom vyporiadania podielového spoluvlastníctva k predmetným nehnuteľnostiam, ktorý použil súd prvej inštancie, ktorý vyporiadavané nehnuteľnosti označil ako celok a tieto medzi strany sporu (podielových spoluvlastníkov) rozdelil tak, že jednu nehnuteľnosť v celosti prikázal do výlučného vlastníctva sťažovateľky (výrok III rozsudku súdu prvej inštancie) a ostatné nehnuteľnosti prikázal do výlučného vlastníctva žalobcu (výrok II rozsudku súdu prvej inštancie). Odvolací súd toto riešil aj napriek tomu, že strany sporu takýto spôsob vyporiadania považovali po vynesení rozsudku súdu prvej inštancie za zákonný a spravodlivý.

19. Sťažovateľka zastáva názor, že súd prvej inštancie svoje rozhodnutie riadne odôvodnil.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

20. Ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľky predbežne prerokoval na neverejnom zasadnutí senátu ústavného súdu podľa § 56 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) a zisťoval, či ústavná sťažnosť obsahuje všeobecné náležitosti podania (§ 39 zákona o ústavnom súde), všeobecné náležitosti návrhu na začatie konania (§ 43 zákona o ústavnom súde), osobitné náležitosti ústavnej sťažnosti (§ 123, § 124 a § 132 ods. 1 a 2 zákona o ústavnom súde) a či nie sú dané dôvody na jej odmietnutie podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

21. Ústavný súd v prvom rade konštatuje, že sťažovateľka v petite ústavnej sťažnosti nenavrholla vysloviť porušenie svojho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, avšak v texte ústavnej sťažnosti to uviedla.

22. K námietkam sťažovateľov brojacim proti rozhodnutiam okresného súdu a krajského súdu ústavný súd zhodne ako v konaní vedenom pod sp. zn. I. ÚS 185/2022 znova konštatuje, že, akceptujúc autonómiu vôle sťažovateľov, ak zákon o ústavnom súde vyslovene neuvedie inak, nemá možnosť rozhodovať *ultra petitem* a rozširovať individuálnu ochranu ústavnosti nad rámec, ktorý sťažovatelia požadujú (navrhujú). Taká možnosť tu nie je ani v prípade, že by zo skutkového stavu opísaného v návrhu na začatie konania (z ústavnej sťažnosti) vyplývali porušenia ďalších článkov ústavy alebo medzinárodných zmlúv o ľudských právach a základných slobodách podľa čl. 7 ods. 5 ústavy. Bez aktívneho prístupu navrhovateľov (sťažovateľov) ústavný súd zásadne nie je oprávnený ani povinný prijímať výroky, ktorých sa navrhovatelia (sťažovatelia) v petite nedomáhali, hoci by sa javili ako účinný prostriedok ochrany základných práv alebo slobôd, a preto treba za osobitne dôležitú považovať náležitosť návrhu spočívajúcu v tom, že navrhovateľ musí uviesť, akého rozhodnutia sa od ústavného súdu domáha (m. m. III. ÚS 419/2018, I. ÚS 329/2022).

23. Viazanosť ústavného súdu návrhom na začatie konania sa prejavuje predovšetkým vo viazanosti petitom tohto návrhu, teda v konaní podľa čl. 127 ústavy tou časťou ústavnej sťažnosti, v ktorej sťažovateľ špecifikuje, akého rozhodnutia sa od ústavného súdu domáha, čím zároveň vymedzí predmet konania pred ústavným súdom z hľadiska požiadavky na poskytnutie ústavnej ochrany. Takto vymedzený rozsah prieskumu ústavného súdu môže byť vo výnimočných okolnostiach modifikovaný (zvyčajne rozšírený) dôvodmi ústavnej sťažnosti (tak ako to *expressis verbis* vyplýva z § 45 zákona o ústavnom súde; pozn.), z ktorých ale musí zrozumiteľne vyplývať nespochybniteľný záujem sťažovateľa podrobiť ústavnoprávnemu prieskumu konkrétne a adresne vymedzené rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah (vymedzený predmetom, subjektom a inými, najmä časovými súvislosťami), na čo musí nevyhnutne vecne nadväzovať aj pregnantná súvzťažná ústavnoprávna argumentácia sťažovateľa. Jedine za kumulatívneho splnenia týchto podmienok je tak potom možné prekročiť petit ústavnej sťažnosti pri rešpektovaní ontologickej podstaty tohto ústavného inštitútu, potierajúc pritom prehnanú ústavnoprávnu solemnitú, ktorej dôsledky by mohli ohroziť materiálnu ochranu sťažovateľových základných práv a slobôd. Ani v danej veci však ústavný súd dôvody na modifikovanie sťažnostného petitu nevidel (I. ÚS 514/2020).

24. Ústavný súd ďalej poukazuje na to, že sťažovateľka nepripojila k ústavnej sťažnosti napadnuté rozhodnutie krajského súdu aj napriek tomu, že je zastúpená kvalifikovaným právnym zástupcom. Ústavný súd 9. decembra 2024 vyzval právneho zástupcu sťažovateľky na zaslanie napadnutého rozhodnutia krajského súdu. Napadnuté rozhodnutie bolo ústavnému súdu doručené 17. decembra 2024.

25. Predmetom konania o ústavnej sťažnosti je preskúmanie opodstatnenosti argumentácie, ktorou sťažovateľka namieta, že napadnutým rozhodnutím krajský súd porušil jej označené práva z dôvodu, že vec bola vrátená na ďalšie konanie a rozhodnutie okresnému súdu a podľa sťažovateľky krajský súd zrušil rozsudok súdu prvej inštancie aj napriek tomu, že odvolaním neboli napadnuté všetky výroky rozhodnutia súdu prvej inštancie.

26. V súvislosti s preskúmaním sťažovateľkou napádaného uznesenia krajského súdu, ktoré nie je rozhodnutím konečným, ústavný súd v súlade so svojou judikatúrou (m. m. I. ÚS 357/2016, III. ÚS 46/2013, II. ÚS 105/09) v prvom rade podotýka, že ústavný súd len výnimočne vstupuje svojou právomocou do rozhodnutí všeobecných súdov, ktoré nie sú konečné, avšak to neznamená, že sa nemôžu vyskytnúť prípady, že aj kasačné rozhodnutia sú spôsobilé citeľne zasiahnuť do základných práv a slobôd účastníka konania, napr. formulovaním ústavne nekonformného záväzného právneho názoru na riešenie veci, ktorý súd nižšej inštancie nemôže nerešpektovať, hoci by sám mal pochybnosti o jeho zlučiteľnosti s ústavným poriadkom. Ochrana poskytovaná základným právam a slobodám fyzických osôb a právnických osôb ústavným súdom by nebola účinná, ak by ústavný súd nemohol zasiahnuť a následky porušenia základných práv a slobôd odstrániť skôr, než skončí konanie vo veci konečným rozhodnutím. Ak by ústavný súd zotrval na kategorickom závere o neprípustnosti ústavnej sťažnosti proti kasačným rozhodnutiam, ocitla by sa časť súdneho konania celkom mimo záberu akejkoľvek kontroly, lebo by *de facto* bola týmto súdom daná takmer neobmedzená kasačná právomoc, keď prípadné vybočenie z medzí spravodlivého procesu by súd nižšej inštancie nebol oprávnený korigovať a ústavnoprávna ochrana práv účastníkov konania by bola rovnako cez neprípustnosť ústavnej sťažnosti vylúčená. Treba dodať, že tieto závery vychádzajú z účelu samotného konania o ústavnej sťažnosti, ktorým je ochrana základných práv a slobôd jednotlivca podľa čl. 127 ústavy (I. ÚS 42/2020).

27. Vychádzajúc z povahy kasačného rozhodnutia a už uvedených východísk, ústavný súd sa zamerá na jeho ústavnú udržateľnosť najmä z hľadiska, či sťažovateľka bude môcť v ďalšom konaní účinne predniesť svoje výhrady a námietky, prípadne ide o také kasačné rozhodnutie, ktorým bola konečným spôsobom riešená nejaká zásadná právna otázka v neprospech sťažovateľky, ktorú už nebude možné v ďalšom konaní otvoriť z dôvodu záväznosti právneho názoru nadriadeného súdu.

28. Ústavný súd stabilne judikuje, že pokiaľ ide o základné práva a slobody, ústava rozdeľuje ochranu ústavnosti medzi všeobecné súdy a ústavný súd. Systém tejto ochrany je založený na princípe subsidiarity, ktorý určuje aj rozsah právomoci ústavného súdu pri poskytovaní ochrany základným právam a slobodám vo vzťahu k právomoci všeobecných súdov (čl. 142 ods. 1 ústavy), a to tak, že všeobecné súdy sú primárne zodpovedné za výklad a aplikáciu zákonov, ale aj za dodržiavanie základných práv a slobôd (IV. ÚS 23/05). Judikatúra ústavného súdu stabilne pripomína, že ochrana ústavnosti nie je a ani z povahy veci nemôže byť iba úlohou ústavného súdu, ale je rovnako úlohou všetkých orgánov verejnej moci, v tom rámci predovšetkým všeobecného

súdnicstva. Ústavný súd predstavuje v tejto súvislosti inštitucionálny mechanizmus, ktorý nastupuje až v prípade zlyhania všetkých ostatných do úvahy prichádzajúcich orgánov verejnej moci (napr. I. ÚS 214/09). Ústavný súd môže urobiť zásah na ochranu ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou garantovaných práv sťažovateľov až vtedy, keď už ostatné orgány verejnej moci nie sú schopné protiústavný stav napraviť (IV. ÚS 322/09).

29. Úlohou ústavného súdu je v zásade posúdiť, či je konanie pred všeobecným súdom spravodlivé ako celok (pozri tiež rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci Komanický proti Slovenskej republike zo 4. 6. 2002, č. 32106/96, bod 47). To je v zásade možné až po jeho definitívnom skončení. Povinnosť chrániť základné práva totiž majú aj všeobecné súdy a až v prípade, keď v tejto úlohe zlyhajú v zásade ako celok, môže do ich činnosti zasiahnuť ústavný súd (IV. ÚS 79/2020). Ústavný súd preto spravidla nepristupuje k prieskumu zrušujúcich rozhodnutí odvolacích súdov a nezasahuje do prebiehajúceho, ešte neskončeného konania pred všeobecnými súdmi (II. ÚS 562/2018, II. ÚS 406/2018, III. ÚS 481/2017).

30. Je potrebné pripomenúť, že ak ústavný súd v minulosti vstúpil svojou právomocou do rozhodnutí napríklad aj druhostupňových súdov, ktorými boli zrušené prvostupňové rozhodnutia, urobil tak preto, lebo išlo o prípady, keď ešte pred právoplatným skončením konania vo veci samej bolo v konaní o ústavnej sťažnosti napadnuté právoplatné rozhodnutie, ktorým sa skončila iba určitá časť konania alebo ktorým sa riešila iba určitá parciálna procesná otázka. Podmienkou na pripustenie takejto výnimky však navyše bola skutočnosť, že v konkrétnom prípade muselo ísť o rozhodnutie spôsobilé výrazne a už nezvratným (nereparovateľným) spôsobom zasiahnuť do ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou garantovaných základných práv alebo slobôd sťažovateľa a zároveň námietka ich porušenia sa musela vzťahovať výlučne na dané štádium konania a nemohla byť uplatnená neskôr (IV. ÚS 195/2010), prípadne sa tento negatívny dôsledok musel vzťahovať na výsledok konania a nebolo by ho možné korigovať v ďalšom procesnom postupe alebo v opravných konaniach (IV. ÚS 322/09). Rovnako mohlo ísť o prípad, ak procesným rozhodnutím všeobecného súdu došlo k porušeniu ústavnoprocených práv účastníkov konania (III. ÚS 46/2013). V aktuálnej veci to ale tak nie je.

31. Ústavný súd zistil, že napadnutým rozhodnutím krajského súdu bol zrušený rozsudok súdu prvej inštancie a vec bola vrátená súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a nové rozhodnutie. V konaní o ústavnej sťažnosti sťažovateľky napádajúcej rozhodnutie odvolacieho súdu pri rešpektovaní princípu subsidiarity, z ktorého vychádza čl. 127 ods. 1 ústavy, neprichádza do úvahy uplatnenie právomoci ústavného súdu, keďže o veci sťažovateľky bude ďalej prebiehať konanie pred všeobecnými súdmi, pričom sťažovateľka bude v ďalšom priebehu konania disponovať účinnými právnymi prostriedkami na ochranu svojich práv vrátane prípadnej neskôr podanej ústavnej sťažnosti.

32. Podľa názoru ústavného súdu preto s prihliadnutím na dosiaľ uvedené a konkrétnu argumentáciu sťažovateľky nie je napadnuté rozhodnutie krajského súdu rozhodnutím spôsobilým výrazne a už nezvratným (nereparovateľným) spôsobom zasiahnuť do ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou garantovaných základných práv alebo slobôd sťažovateľky. Z uvedených dôvodov ústavný súd pri predbežnom prerokovaní ústavnú sťažnosť sťažovateľky odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. d) v spojení s § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako neprípustnú.

33. Z dôvodu odmietnutia ústavnej sťažnosti ako celku sa už ďalšími procesnými návrhmi sťažovateľky uvedenými v ústavnej sťažnosti nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 16. januára 2025

Jana Baricová
predsedníčka senátu